

Yttrande över betänkandet **Kommuner som utförare av tjänster åt Arbetsförmedlingen – en analys av de rättsliga förutsättningarna (SOU 2020:41)**

Nacka kommun ställer sig positiv till att Arbetsförmedlingen reformeras för att förbättra effektiviteten i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Lagförslagen som lämnas i betänkandet är överlag positiva och ligger i linje med Nacka kommuns styrprincip om konkurrensneutralitet. Förslagen om reglering i förordning och uppdrag åt myndigheter att vägleda i, samt följa upp effekterna av, kommuners medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken bedöms ytterligare stärka kommunernas position inom det arbetsmarknadspolitiska området vilket är positivt. Därutöver lämnar Nacka kommun följande synpunkter på betänkandet.

Kommunernas befogenheter inom arbetsmarknadsområdet

Nacka kommun konstaterar i likhet med slutsatsen i betänkandet att kommunerna har långtgående befogenheter inom arbetsmarknadsområdet och att den verksamhet till stöd för de arbetslösa som kommunerna bedrivit parallellt eller i samarbete med Arbetsförmedlingen hittills anses kunna rymmas inom dessa befogenheter. Kommunen bedömer dock att frågan om kommunens befogenheter i betänkandet genomgående sammanblandas med frågan om statens möjligheter att ingå avtal med kommunen. Precis som det konstateras i betänkandet framgår det att Arbetsförmedlingen i dagsläget kan nyttja kommunerna som utförare av arbetsmarknadstjänster på flera sätt, att kommunerna redan nu har vissa befogenheter på arbetsmarknadsområdet och att kommuner faktiskt kan vara utförare åt Arbetsförmedlingen. Det är dock, enligt betänkandet, oklart hur långt det rättsliga stödet sträcker sig, det vill säga *för vilka tjänster* kommunerna kan vara utförare åt Arbetsförmedlingen.

Det stämmer att Arbetsförmedlingen enligt lagen om valfrihetsystem (LOV) har begränsade möjligheter att låta kommuner utföra dess uppdrag. Detta med hänsyn till den begränsning av tjänster som framgår av de så kallade CPV-koder som omfattas av LOV. Det betänkandet emellertid förbiser är det faktum att varken EU-rätten eller LOU-direktivet har någon närmare begränsning avseende vilka tjänster som kan omfattas av ett

valfrihetssystem. Om betänkandet slutsats härom ska tolkas som att det krävs "lagstöd" för att utsträcka kommunernas möjligheter att vara utförare åt Arbetsförmedlingen, utöver de tjänster som idag framgår av LOV, anser Nacka kommun att detta lagstöd redan finns genom EU-rätten. Själva auktoriseringen (ungefär; möjligheten att utgöra ett valbart alternativ) har uttryckligt stöd i EU-rätten och därmed även i svensk lag samtidigt som de av LOV konstaterade begränsningarna saknar relevans.

Arbetsförmedlingens möjligheter som uppdragsgivare

I betänkandet anges att Arbetsförmedlingen har lagenliga möjligheter att upphandla arbetsmarknadstjänster från kommuner och kan betala ut ersättning eller bidrag till kommuner för tjänster som utförs i samverkan eller samarbete. Nacka kommun bedömer dock att staten inte bara *kan* utan *bör* ersätta kommuner då de genomför och tar kostnader för uteblivna insatser från Arbetsförmedlingen.

Kommunen ställer sig tveksam till utredningens svävande svar om möjligheterna för Arbetsförmedlingen att delegera ansvar och uppgifter till kommuner. Det ligger i allas intresse att en utredning av möjligheterna för delegering genomförs skyndsamt, i synnerhet i ljuset av pågående pandemi och det ökade behovet av effektiva arbetsmarknadsinsatser. I Nacka finns för närvarande två parallella system för arbetsmarknadsinsatser baserade på samma logik kring individens valfrihet och marknadsförutsättningar; Arbetsförmedlingens så kallade "Stöd och matchning" (STOM), som ersätts med "Kundval Rusta och Matcha" (KROM) efter reformen, och kommunens kundval "Jobbpeng". I båda systemen finns en tydlig avgränsning mellan Arbetsförmedlingen/kommunen som systemägare och de aktörer som levererar arbetsmarknadsinsatser inom systemen. Utredarens argument att uppgiften som bör delegeras, i detta fall Arbetsförmedlingens kundval STOM/KROM, är för komplex, rörlig och svåravgränsad är därför inte allmängiltiga. Nacka kommun hävdar att det ger större möjlighet till lokal kontroll av, och bättre prestanda i, arbetsmarknadsinsatserna om Arbetsförmedlingen delegerar det fulla systemansvaret för arbetsmarknadspolitiska insatser i Nacka till kommunen. Detta framfördes till Arbetsmarknadsministern redan i januari 2020 i samband med ett förslag att göra Nacka till en av pilotkommunerna för testning av det reformerade systemet för arbetsmarknadsinsatser. Förslaget var att kommunen under en avgränsad period och mot statlig ersättning övertar ansvaret för Arbetsförmedlingens arbetsmarknads- och etableringsinsatser i Nacka.

Av betänkandet framgår att det är tillåtet för Arbetsförmedlingen att direktupphandla en kommun om tillgången på insatser från fristående aktörer är otillräckliga. I detta avseende anser kommunen att det är högst oklart hur utredningen resonerar. Enligt Nacka kommun kan själva rätten att överlämna befogenhet, från staten till kommunen, svårligen vara beroende av om det föreligger verklig konkurrens i det enskilda fallet eller inte.

Därtill menar Utredningen att Arbetsförmedlingen även har en möjlighet att samarbeta med en kommun "för att uppnå gemensamma mål". I det samarbetet kan kommunen också ha

rätt att erhålla ersättning. Det som åsyftas är det så kallade "Hamburgsamarbetet" som i korthet går ut på att offentliga myndigheter samarbetar, med lika insats, mot ett gemensamt och allmänt erkänt mål. Enligt Nacka kommun kan inte heller denna form av samarbete anses ha bäring på frågan om en kommun kan anses ha en viss befogenhet att utföra vissa uppgifter eller inte.

På Nacka kommuns vägnar

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Mats Gerdau".

Mats Gerdau
Kommunstyrelsens ordförande

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Lena Dahlstedt".

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör